

Osmanlı – Haçlı mücadelelerini anlatan tablo
(Jozef Brandt)

TEMEL KAVRAMLAR

- Akıncı
- Fetret Devri
- İskân
- Şeyh
- Tekke
- Zaviye
- Derviş
- Fütüvvet
- İstimâlet
- Tahrir
- Voyvoda
- Dirlik
- Hanedan
- Kolonizasyon
- Tekfur
- Yörük

(1371)	Çirmen Muharebesi
(1389)	I. Kosova Muharebesi
(1396)	Niğbolu Muharebesi
(1402)	Ankara Savaşı
(1402-1413)	Fetret Devri
(1444)	Varna Muharebesi
(1448)	II. Kosova Muharebesi

1302-1453 yılları arasında Osmanlı Devleti

AŞİRETİKTEN BEYLİĞE

(1302)	Koyunhisar Muharebesi
(1326)	Bursa'nın Fethi
(1329)	Palekanon Muharebesi
(1331)	İznik'in Fethi
(1337)	İzmit'in Fethi
(1345)	Karesi Beyliği'nin alınması
(1353)	Çimpe Kalesi'nin alınması
(1363)	Edirne'nin Fethi

KURULUŞ DÖNEMİ GELİŞMELERİ

Anadolu'nun Jeopolitik Konumu

- ❑ **Jeopolitik;** bir yerin bulunduğu coğrafyanın o bölgeye kazandırdığı önem doğrultusunda devletlerin ürettiği politikadır.
- ❑ **Anadolu;** Jeopolitiği nedeniyle tarihin ilk dönemlerinden itibaren yerleşim için ideal bir bölge olmuştur.
- ❑ Anadolu'nun bu özelliklerinin de etkisiyle XI. yüzyılın ikinci yarısından itibaren bölgeye, Oğuz göçleri artarak devam etmiş ve buna bağlı olarak Anadolu'nun Türkleşmesi hızlanmıştır.

Türk göçleri sırasında Bizans egemenliğinde bulunan Anadolu'daki gayrimüslimler;

- ◆ Bizans'taki taht kavgaları,
- ◆ İdarecilerin keyfî uygulamaları,
- ◆ Kargaşa ortamı,
- ◆ Alınan ağır vergiler, nedeniyle Anadolu'da Bizans hâkimiyetinde yaşayan halk, Türk egemenliğini direnmeden kabul etmiştir.

RİVAYETLER İÇİNDE BİR BEYLİK

- Osmanlı Beyliği'nin kurucularının; Menşei, hangi boya mensup oldukları, Anadolu'ya ilk ne zaman geldikleri, hangi yörelerde yaşadıkları ve hatta beyliğin tam olarak ne zaman ve nerede kurulduğu günümüzde tartışma konusudur.
- Nedeni Kuruluş Dönemi kaynaklarının yetersizliğidir.
- Kuruluş Dönemi'nde yaşanan askerî ve siyasi gelişmeleri anlatan kaynaklar vardır:

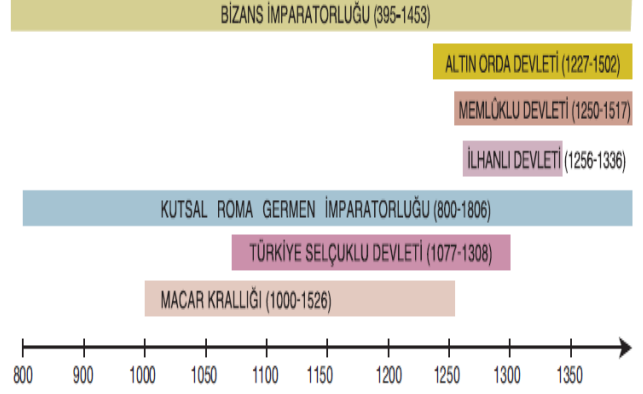
Bizans tarihçileri

- ◆ Pachymeres (Pakimires)
- ◆ Nikephoros (Nikeforos)
- ◆ Kantakouzenos (Kantakuzen)

Arap Kaynakları

- ◆ İbn-i Batuta
- ◆ El-Ömerî
- ◆ İbn-i Said

İbn-i Haldun bunlara örnektir.

XIII. yüzyıl sonlarında Anadolu ve çevresindeki siyasi yapılar

- Osmanlı Tarihinin En Eski yerli ve milli Kaynakları bulunmaktadır.
- Osmanlılar hakkında ilk tarihî bilgiler, Orhan Bey'in imamı İshak Fakih'in oğlu Yahşî Fakih tarafından kaleme alınan "Yahşî Fakih Menâkıbnâmesi"dir.

- ◆ Aşıkpaşazâde, "Aşıkpaşazâde Tarihi"
- ◆ Ahmedî'nin "İskendernâme"si
- ◆ Neşrî
- ◆ Oruç Bey Enverî
- ◆ Ruhi Çelebi
- ◆ Karamanî Mehmet Paşa

gibi tarihçilerin eserleri de önemlidir.

İnsanın bilgisizliği bir hatadır ve bilgisizliğinden kendisi sorumludur.

Milan Kundera

Osmanlı Beyliğinin Kuruluşu

Ertuğrul Gazi (temsîlî resim)

- Türkiye Selçuklu Sultanı I. Alaaddin Keykubat zamanında Moğollarla yaptıkları başarılı mücadeleler ve Türkiye Selçuklu Devleti'ne yaptıkları hizmetler karşılığında ilk olarak Ankara yakınlarındaki Karacadağ yöresine, daha sonra Bizans sınırındaki Söğüt'e **uç beyliği** olarak yerleştirildiler.
- Bu dönemde Kayıların başında **Ertuğrul Gazi** bulunuyordu.
- Bizans'a karşı fetih faaliyetlerine başlayan Ertuğrul Gazi bir süre sonra Domaniç'i ele geçirdi.
- Türkiye Selçuklu Devleti, Türk devlet geleneğine göre Domaniç'i "**kılıç hakkı**" olarak Kayılara verdi.

Ertuğrul Gazi ve Eşi Halime Sultan Türbesi
Söğüt - Bilecik

- ☞ **Kayılar**
- ☞ **1230 yılındaki Yassı Çimen Savaşında**
- ☞ **Alaeddin Keykubat / Uç Beyliği**
- ☞ **Karacadağ, Söğüt ve Domaniç**
- ☞ **Bitinya**
- ☞ **Gündüz Alp**
- ☞ **Wittek (Vitek), Mehmet Fuat Köprülü ve Halil İnalcık**

- ◆ Osmanlılar; Oğuzların, Bozok Kolu'na bağlı Günhan Soyu'nun Kayı Boyu'na mensuptur.
- ◆ Selçuklular ise Oğuzların Üçok koluna bağlı Kınık Boyundandır.

- ❑ **Kayılar** Selçuklularla birlikte Malazgirt Savaşı sonrasında Anadolu'ya gelmişlerdir.
- ❑ **1230 yılındaki Yassı Çimen Savaşında** Harzemşahlara karşı Anadolu Selçukluları ile birlikte savaşmışlardır.
- ❑ **Alaeddin Keykubat** Kayıları bu hizmetleri karşılığında **uç beyliği** olarak Batıya gönderdi.
- ❑ Ankara yakınlarındaki **Karacadağ, Söğüt ve Domaniç** bölgesine yerleştiler.
- ❑ Bugünkü **Kocaeli, Sakarya, Bilecik, Bursa, İznik, Düzce, Yalova, Bolu, Bartın ve Zonguldak** illerini kapsayan coğrafi alanın Antik Çağ ve sonrasında (Türklerin bölgeye gelişine kadar) ki adı **Bitinya'dır**. -Toprakları verimlidir-
- ❑ Bilinen ilk beyleri **Gündüz Alp**'tir.

- ❑ Osmanlı Beyliği'nin kuruluşu üzerine çalışmalar yapan tarihçilerin ileri sürdüğü görüşler farklılık göstermektedir.
- ❑ Özellikle Paul **Witte** (**Vitek**), **Mehmet Fuat Köprülü** ve **Halil İnalçık**, beyliğin kuruluşu ile ilgili önemli teoriler ortaya atmışlardır.
- ❑ Araştırmalar sonucunda bulunacak her yeni bilgi ve belge, mevcut bilgileri tamamlayabilir, daha anlaşılır hâle getirebilir veya tamamen değiştirebilir.

Osmanlı Devletinin Kısa Zamanda Büyümesini Hazırlayan Şartlar

Coğrafi Konum

- ❑ Beyliğin bulunduğu bölge önemlidir.

Beylerin durumu

- ❑ Osmanlı Beyliğinin başına geçen beylerin halkla çok iyi kaynaşmaları

Beyliklerin durumu

- ❑ Anadolu'daki beyliklerin çoğu Osmanlı Beyliğini önemsemeler.
- ❑ Kendilerini ASD'nin varisi olarak gördüler.
- ❑ Birbirleri ile mücadele halindeydiler.

Teşkilat Yapısı

- ❑ Osmanlı Beyliği'nin çok iyi teşkilatlanması, iyi bir devlet yapısı oluşturması

Tımar Politikası

- ❑ Anadolu, Rumeli ve Balkanlar'da uyguladığı toprak politikasıdır.
- ❑ Kalıcı olmak amaçlandı

Yüzyıl Savaşları 1337 – 1453

- ❑ İngiltere / Fransa yapılan toprak savaşlarıdır.
- ❑ Kendi aralarında savaş halinde olduklarından Osmanlı Batı ilerleyişini gerçekleştirdi.

Hâkimiyet Anlayışları

- ❑ İktidarı tek elde toplamayı başarmaları
- ❑ Merkezîyetçi yapıya sahip olmaları

Bizans'ın Durumu

- ❑ Bizans'ın otoritesinin zayıflaması, iç karışıklık, halkın bıkkınlığı, iktidar çatışmaları.

İstimalet Politikası

- ❑ Balkanlardaki halka uygulanan hoşgörü politikasıdır.
- ❑ İskân ve İstimalet politikasında kalıcı olmak amaçlandı.

Osmanlı istimalet politikasının simgesi:
Kosova Prizine'de cami ve kilise yan yana

İskân Politikası

- ❑ Göç eden Türkmenlerin Balkanlara yerleştirilmeleri

Amaçları

- Anadolu'dan Tatar ve Türkmen boylarını fetih yerlerine yerleştirme
- Türk şehirlerinin önceki canlılığını bozmama
- Fetih bölgelerinin hukukuna riayetetme
- Mezhep kavgalarına girmeme
- Önceki Türklerin yardımlarını alma
- Göçleri teşvik ederek Peçenek ve Uzların desteğini alma, adalet sağlama

Gaza ve Cihat Anlayışı

- Fethedilen toprakların Türkleştirilip, Müslümanlaştırılmasıdır.
- Böylece kalıcı olmak amaçlanmıştır.

OSMANLI – BİZANS İLİŞKİLERİ**a- Balkanlardaki Durum**

- Bizans devletinin otoritesi zayıflamış, halkın memnuniyetsizliği artmıştır.
- Balkanlarda siyasi birlik yoktur.
- Balkanlarda Bulgar, Sırp ve Macar ve Venedik krallıkları bulunuyordu..

b- Bizansın Durumu

- Otorite boşluğu bulunmakta idi.
- Taht Kavgaları vardı.
- Halk üzerinde Haçlı Seferlerinin etkisi büyüktü.
- Tekfûr baskısı fazlaca etkili idi.

c- Anadolu'da Durum

- XIII. yy. da Anadolu Selçuklu Devletinin otoritesi zayıflamış, pek çok yeni beylik kurulmuştur.
- Anadolu'ya hakim olan İlhanlı Devleti de zayıflıyordu.
- Trabzon bölgesinde bir Rum devleti ve Anadolu'nun güneyinde Memlük devleti bulunuyordu.
- Ahilerin Anadolu'da etkileri artmıştı.

Osman Bey (1299-1324)**Osman Bey (1299-1326)**

- Babası** : Ertuğrul Gazi
Annesi : Hayme Hatun
Doğumu : 1258 (Söğüt)
Vefatı : 1326 (Bursa)
Saltanatı : 27 Yıl

- ☞ **Fahrudin**
- ☞ **Tuğra**
- ☞ **Söğüt / Mudanya**
- ☞ **Rabia Balâ Hatun**
- ☞ **Bitinya / Karacahisar**
- ☞ **Bafeon**
- ☞ **İlk para / Bakırdan**
- ☞ **Aşiretlikten → Beyliğe**

- **Osman Bey, Fahrudin (dinin seçkini)** olarak anıldı
- Beyliğe adını veren kişidir.
- Tuğrası olmayan tel padişahtır.

- ❑ Babası Ertuğrul Bey'den sonra Osman Bey (1299-1324) beyliğin başına geçmiştir.
- ❑ *Osmanlı'nın ilk beylik merkezi SÖĞÜT (Osmanlı daha devlet değil / Bilecik'in alınması sonrası yapıldı)*
- ❑ **Mudanya** alındı
- ❑ Ahilerin desteği için Şeyh Edebali'nin kızı **Rabia Balâ hatun** ile evlenmiştir.
- ❑ Anadolu'da Selçuklu Devleti'nin varlığını yitirmesi ile bağımsızlığını ilan etti. (III. Alaeddin Keykubat'ın İran'a götürülmesi, 1299)
- ❑ **Dönemin önemli şahısları:** *Aygut Alp, Turgut Alp, Konur Alp, Hasan Alp, Akça Koca, Gazi Abdurrahman, Samsa Çavuş* gibi savaşçılar bağımsız hareket etmiştir.

Alplar (illüstrasyon)

- ❑ Osmanlı Beyliği'nin kuruluşunda cihat politikası sayesinde zamanla herhangi bir devlete bağlı olmayan birçok gönüllü, **alperen, derviş, Türkmen ve Ahi**, Osmanlı Beyliği'ne destek amacıyla fetihlere katılmaya başladı.
- ❑ *Abdal Murat, Abdal Musa, Alaca Hırkalı, Geyikli Baba, Barak Baba, Karaca Ahmet, Selahaddin Buharî* gibi dervişler bu fetihlerde başrolü oynayanlar arasındaydı.

İmkânsız şey şiir yazmak âşıkısan
eğer ve yazmamak, aylardan
nisansa.

Orhan Veli Kanık

Geyikli Baba (illüstrasyon)

- ❑ **Bitinya Bölgesi**'ndeki etkisini artıran Osman Bey, önce İnegöl tekfurunu, Domaniç Beli Savaşı'nda yenmiş sonra da **Karacahisar Kalesi**'ni almıştır.
- ❑ Turgut Alp'i İnegöl kuşatmasıyla görevlendirmiş ve burası da 1299'da fethedilmiştir.

Osman Bey ve alparı (Temsilî resim)

- ❑ Mekece, Lefke, Akhisar ve Geyve'yi aldı.

Teslim olunmadan sadık olunmaz.

Ramiz Dayı

- ❑ Bizanstan ilk olarak (**Koyunhisar Savaşı**) **Bafeon'u aldı.** (1301).

“İlk Osmanlı – Bizans Savaşı”

Koyunhisar Savaşı'nı anlatan tablo

- ❑ İlk Osmanlı parasını –bakırdan- bastırdı.

Aşiretlikten beyliğe geçildi.

- ❑ Osman Bey'in yerine Orhan Bey (1324-1362) geçti.

Orhan Bey (1324-1362)

Orhan Gazi (1326-1362)

Babası : Osman Gazi

Annesi : Malhun Hatun

Doğumu : 1281 (Söğüt)

Vefatı : 1362 (Bursa)

Saltanatı : 36 Yıl

- ❑ **Sultan Unvanını** ilk kullanan hükümdardır.
- ❑ **Tuğrası** olan ilk padişahtır.
- ❑ **1326'da** Bursa'yı alarak **başkent** yaptı

BEYLİK MERKEZLERİ

Söğüt

Karacahisar

Bilecik

DEVLET BAŞKENTLERİ

Bursa

İznik

Edirne

İMPARATORLUK BAŞKENTİ

İstanbul

- ❑ Orhaneli, Gemlik, Ulubat kalelerini aldı.
- ❑ **1327 ilk tershane KARAMÜRSEL'de** kuruldu
- ❑ **1329'da** Bizans, İmparatoru (Andranikos) ile yaptığı **Maltepe Savaşı'nı (Pelakanon)** kazanarak İznik'i aldı.

- ◆ Bizansla yapılan ilk meydan savaşıdır.
- ◆ İznik **başkent** yapıldı.

- ❑ **1337'de İzmit'in Fethi** gerçekleşti. “Kocaeli yarımadasının fethi tamamlandı”
- ❑ **1345'te** Karesioğullarını iç karşıklıktan yararlanarak aldı ve Marmara'daki donanmalarından yararlandı.

- ◆ Savaş yapılmadan alındı.
- ◆ İlk alınan beyliktir.
- ◆ Anadolu siyasi birliği sağlamada ilk adım atıldı.
- ◆ “Son adım Yavuz'un Dulkadiroğullarını almasıdır.”
- ◆ **1345'te** Orhan Bey'in oğlu Süleyman Paşa Rumeli'ye geçmiştir. (Karesioğullarının katkısı ile)
- ◆ Ece Halil, Evronos Bey, Hacı İlbey yardımcı olmuştur.

1345'te Osmanlı Devleti sınırları

- 1352'de Çimpe Kalesi alındı.

- ◆ Bizansta taht kavgalarına müdahale edilmiş, Kantakuzen'e destek verilmiştir.
- ◆ Karşılığında Çimpe Kalesi ve Kanta Kuzen'in kızını alınmıştır.
- ◆ Rumeliye geçiş kolaylaştı

Osmanlıların Rumeli'ye geçişini gösteren tablo
(Hasan Zavari)

- 1354'te Ankara alındı.

- ✓ Türk İslam bilgini olan **İBN-İ BATUTA** Türk hükümdarlarının en ulusu, teşkilatçı, toparlayıcı ve askeri bir deha olarak nitelendirdiği Osmanlı padişahı Orhan Beydir.

TEŞKİLATLANMA ÇALIŞMALARI

□ İlk iskân politikası uygulandı

- ◆ "Doğudan Türkmenler Balkanlara yerleştirildi."

□ İlk Medrese kuruldu" İZNİK"

- ◆ "İlk Müderris **DAVUD-U KAYSERİ**"

□ Osmanlı'daki ilk cami "İZNİK"

- ◆ "HACİ ÖZBEK CAMİ"

□ İlk adli örgüt

- ◆ "İlk Kadı **KARAMANLI DURSUN FAKİH**"
- ◆ "İstanbul'un ilk kadısı **HIZIR REİS**"

□ İlk güvenlik teşkilatı kuruldu

- ◆ "Sancaklara Kadı ve Subaşı atandı"

□ İlk vakıf teşkilatı kuruldu

□ İlk divan teşkilatı kuruldu

- ◆ Padişah kadı, müftü, vezir
- ◆ **Başkanı padişaktır** ve karar merciidir.
- ◆ Ancak Fatih döneminde **Vezir-i Azam divan başkanlığına** getirildi.
- ◆ Böylece danışma mercii haline getirildi.
- ◆ II. Mahmut döneminde kaldırıldı. Yerine **NAZIRLIKLAR** kuruldu.
- ◆ Hükümet işleri için **HEYET-İ VÜKELA** kuruldu.

❑ İlk vezirlik makamı kuruldu

- ◆ "İlk Vezir **ALEADDİN PAŞA**"

❑ İlk gümüş para basıldı.

- ◆ "İlk akçe-i Osmanî"

❑ İlk düzenli ordu kuruldu

- ◆ "Yaya ve müselle"

Yaya ve müselle (illüstrasyon)

❑ İlk sancak usulünü başlattı

- ◆ Sancaktan gelen *ilk padişah* I. Murat
- ◆ Sancak'tan gelen *son padişah* III. Mehmet
- ◆ Sancak usulünü kaldıran I. Ahmet

- ✓ **ÖSYM** Sancak usulünü kaldıranın **III.Mehmet** olduğunu kabul ediyor.
- ✓ **MEB** kaynaklarında ise **I. Ahmet** ifade ediliyor.

- ✓ Teşkilatlanma çalışmaları nedeniyle Kayılar, **BEYLİKTEN DEVLETE GEÇTİ**

I.Murat (Hüdavendigâr) 1362-1389

Sultan I. Murat
(1362-1389)

Babası : Orhan Gazi
Annesi : Nilüfer Hatun
Doğumu : 1326 (Bursa)
Vefat : 1389 (Kosova)
Saltanatı : 27 Yıl

- ❑ Kardeşlerini öldürerek tahta çıkan **ilk** padişah

❑ Kardeş katlini:

- ⇒ *Filen ilk I.Murat*
- ⇒ *Yasalaştırın Fatih*
- ⇒ *Resmen ilk uygulayan Yavuz*

- ❑ Savaş alanında şehit düşen **ilk** padişah
- ❑ Hünkâr, Hüdavendigâr ve Gazi lâkaplarıyla tanınır

ANADOLU POLİTİKASI

- ❑ **Ahilerin isyanı** bastırıldı, Ankara alındı
- ❑ **Germiyoğulları** *çeyiz yoluyla* alındı
- ❑ **Hamitoğulları** *para yoluyla* (80 bin altın) alındı
- ❑ **İlk defa** Karamanoğulları ile mücadele edilmeye başlandı

- ✓ Karamanoğulları **KESİN OLARAK II.Bayezit döneminde** Osmanlı'ya bağlandı

BATI POLİTİKASI

- ❑ 1363 **Sazlıdere Savaşı** ile Edirne, Bulgarlardan alındı ve Sırpsındığı savaşı sonrası başkent yapıldı

- ✓ I.EDİRNE FATİHİ I.MURAT
- ✓ II. EDİRNE FATİHİ **ENVER PAŞA**

- ❑ 1364 **Sırpsındığı Savaşı** (I.Çirmen Savaşı)

- ✓ Haçlılarla yapılan ilk savaş
- ✓ Edirne, **BAŞKENT OLDU**
- ✓ Bulgar Krallığı himaye altına alındı
- ✓ **KIRKPINAR YAĞLI GÜREŞLERİ** ilk defa düzenlendi

- ❑ 1371 **II.Çirmen Savaşı**

- ⇒ *Sırp'lar Osmanlı himayesine girdi*
- ⇒ 1878 Berlin Antlaşması ile bağımsız oldular.

- ❑ 1387 Ploşnik Mağlubiyeti

"Haçlılara karşı alınan ilk yenilgi "
(Pusuya düşürüldük ☹)

- ❑ 1389 I.Kosova Savaşı

- ✓ **İlk defa top** kullanıldı
- ✓ **İlk defa topçu ocağı** kuruldu.
- ✓ I.Murat savaş alanında şehit düştü.
- ✓ Savaş alanında şehit düşen ilk ve tek padişahtır.

I. Kosova Savaşı'nın bir anını anlatan tablo

Önemli Bilgiler

- ❑ **İlk Defterdarlık makamı** kuruldu

- ⇒ İlk Defterdar Mihalliç Kadısı
ÇELEBİ BİN MEHMET

- ❑ **İlk kazaskerlik makamı** kuruldu

- ⇒ İlk Kazasker;
ÇANDARLI KARA HALİL HAYRETTİN PAŞA
- ⇒ **I.Murat**, Kazaskerlerin padişahla bir seferlere katılmasını kanun haline getirdi

- ❑ "Ülke hükümdar ve oğullarına aittir anlayışı" geçerli oldu

- ⇒ **Osman ve Orhan Gazi dönemlerinde** ülke hükümdar ve ailesine...
- ⇒ **Fatih döneminde** ülke hükümdara aittir.

Tarih değil, hatalar tekerrür ediyor!

II. Abdülhamit

- ❑ İlk Vezir-i Azam ataması yapıldı

- ⇒ İlk Vezir Azam **ÇANDARLI ALİ PAŞA**
- ⇒ Kara Timurtaş Paşa da vezir olarak atanınca Çandarlı Ali Paşa başvezirliğe yükseldi

- ❑ İlk mali teşkilat kuruldu

- ❑ İlk Pençik Sistemi kuruldu (1/5) (Devşirmenin sisteminin temeli)

- ❑ İlk Pençik Kanunu çıkarıldı

Pençik Sistemi:

- ◆ Devşirme sisteminin temelidir.
- ◆ Ordunun artan asker ihtiyacı karşılamak için Balkanlarda ele geçirilen yerlerden her beş Hristiyan aileden birinin küçük yaşlardaki çocuğu alınarak Türk – İslam geleneklerine göre yetiştirilip asker ocağına alınmasıdır.

- ❑ İlk defa Tımar sistemi uygulandı.

- ⇒ II. Mahmut döneminde kaldırıldı.
- ⇒ Anadolu'da **REDİF BİRLİKLERİ**
- ⇒ Rumeli'de **MÜŞİRLİKLER** kuruldu

**Yalnız yaptıklarımızdan değil,
yapmadıklarımızdan da sorumluyuz.**

Moliere

UYARI !

- ✓ “**Tımar sistemiyle ilgili belgeye** dayalı ilk atıf *Orhan Bey dönemine kadar gitmektedir.*
- ✓ Osman Gazi tarafından kumandanlarına dağıtılan tımarların daha çok yurtluk (apanaj) kabilinden veya Doğu Anadolu Türkmen devletlerindeki “tiyûl” ya da “ülke” şeklindeki yurt tarzında olduğu anlaşılmaktadır.
- ✓ Ülke veya yurt terimleri, Osmanlılar'ın yönetimine geçtikten sonra aynı bölgelerde kalıtsal yurtluklar için kullanılmaya devam etmiştir.”

Kaynak “İslâm Ansiklopedisi”

- ❑ “*İslam Ansiklopedisinde İlk tımar sistemi için Orhan Gazi ifadesi yer almaktadır.*”

Devşirme Sistemi

- ◆ Pençik sisteminde sadece 5 Hristiyan aileden birinin çocuğu alınırken Devşirme sisteminde bu genelleştirilmiş askeri amacın yanında devlet adamı olarak da gayri müslim çocuklar Türk – İslam geleneklerine göre yetiştirilerek devlet kademelerinde görev verilmiştir.

- ❑ İlk Devşirme Sistemi uygulandı / Rumeli'de

Devşirme Sistemini;

- ⇒ Rumeli'de ilk uygulayan I.Murat
- ⇒ Anadolu'da ilk uygulayan I.Mehmet
- ⇒ **Kanunlaştıran II.Murat'tır.**

- ❑ İlk Acemioğlanlar Ocağı kuruldu (Gelibolu)

“Burada yetişin devşirmeler ordu kademelerinde görev aldılar.”

- ❑ İlk Kapıkulu Ocağı kuruldu (Edirne)

“Burada yetişen devşirmeler devlet kademelerinde görev aldılar.”

- ❑ İlk Yeniçeri Ocağı kuruldu

⇒ II. Mahmut kaldırdı. / **VAKA-İ HAYRİYE**
1826

⇒ Yerine, **ASAKİR-İ MANSURE-İ**
MUHAMMEDİYE kuruldu

- ❑ İlk topçu ocağı kuruldu

⇒ İlk top **I.Kosova savaşında** kullanıldı.

Sancak Usulü:

- ◆ Osmanlı'da **şehzadelerin** devlet tecrübesi kazanmaları için, sancaklara gönderilmesi onların devletin başına geçtikten sonra tecrübe kazanmalarını sağlıyordu. Yanlarına **LALA** adı verilen tecrübeli bir devlet adamı verilmiştir.
- ◆ Bu sistem Selçuklu Devletinde de uygulanmıştır. **ATABEY**'ler **Meliklerin** eğitiminden sorumlu olmuştur.
- ◆ Eski Türk devletlerinde uygulanmıştır. **ATAMAN**'lar **Tiginlerin** eğitiminden sorumlu olmuştur.

İLK TÜRK DEVLETLERİ	SELÇUKLULAR	OSMANLI
TİĞİN	MELİK	ŞEHZADE
ATAMAN	ATABEY	LALA

- ❑ Sancaktan gelen ilk padişah I.Murat'tır.

⇒ Sancaktan gelen **son** padişah
III.MEHMET

- ❑ Merkezi **MANASTIR** olan **Rumeli Beylerbeyliği** kuruldu

⇒ Oğlu Yıldırım Bayezit döneminde **KÜTAHYA** merkezli Anadolu Beylerbeyliği açıldı.

⇒ Kuruluş döneminde iki olan eyalet sayısı yükselişte otuz dörde çıktı.

Sebep: Sınırların genişlemesi

⇒ II.Mahmut döneminde Vilayet Sistemine geçildi.

Sebep: Sınırların daralması

- ✓ “Padişahlığı boyunca Hıristiyanlara papalıktan daha iyi muamele etmiştir” diyerek I.Murat'ın hoşgörüsüne vurgu yapan **TARİHÇİ GİBBONS**'tur

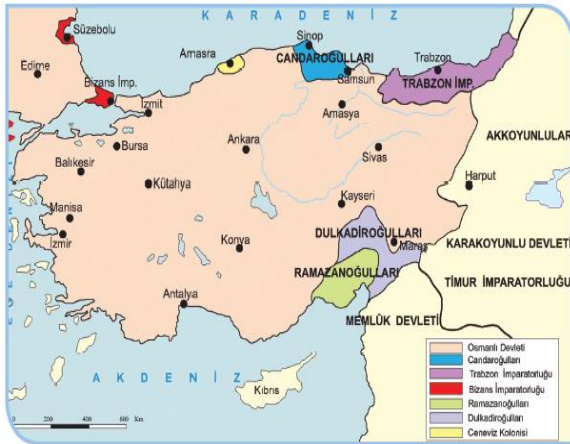
Osmanlı akıncıları tablosu
(Stanislaw Chlebowski, Dolmabahçe Sarayı Milli Saraylar Resim Müzesi-İstanbul)

- ❑ **Akıncılar**, Osmanlı Devleti'nin Kuruluş Dönemi'nde özellikle Rumeli'de faaliyet gösteren hafif süvari birlikleri idi.

- ❑ Oldukça seri hareketlerinden dolayı bu isimle anılırlardı.
- ❑ Bunlar iyi binici olan atlılardan meydana gelen savaşçı, cesur ve çevik birliklerdi.
- ❑ Sınırlarda ya da sınıra yakın yerlerde bulunurlardı.
- ❑ Sınır güvenliğini sağlamalarının yanında bir program ve plan dâhilinde yaz kış demeden sınır ötesine akınlar yaparlardı.
- ❑ Nitekim Osmanlı Devleti'nin Balkanlarda başlangıçta yaptığı fetihlerde **Evrenos Bey, Hacı İlbeyi, Turahan Bey ve Mihal Bey** gibi önemli akıncı beyleri etkin rol oynamışlardı.

Yıldırım Beyazıt (1389-1402)

Yıldırım Beyazıt Dönemi'nde, Osmanlı Devleti'nin Anadolu sınırları

- ✓ 1388 yılında babasının Karamanoğlu Alaaddin Bey'e karşı verdiği "Frenk Yazısı Çarpışması"nda sergilediği yetenek ve atılganlığından dolayı "YILDIRIM" lâkabını almıştır.

- ❑ Savaş meydanında tahta çıkan ilk padişah
- ❑ Savaş meydanında esir düşen ilk padişah

- ❑ Cülus bahşisini dağıtan ilk padişah

⇒ Yasalaştıran → **FATİH**

⇒ Kaldıran → **I.ABDÜLHAMİT**

- ❑ Anadolu'da Türk siyasi birliğini sağlayan ilk padişah

⇒ Germiyan, Saruhan, Aydın, Menteşe, Candar, Karamanoğlu ve Kadı Burhaneddin beyliklerini Osmanlı ülkesine katmıştır.

- ❑ Osmanlı'daki ilk Darüşşifa'yı açtıran padişah

⇒ Yıldırım Darüşşifası → **BURSA'da**
(İlk tıp medresesi / ilk hastane)

⇒ İlk Başhekim → **TABİP HÜSNÜ**

- ❑ **Kütahya Merkezli** Anadolu Beylerbeyliği oluşturdu
- ❑ Ekonomik gelişmeyi sağlamak için Venedikli tüccarlara imtiyazlar vermiştir.
- ❑ İstanbul'u kuşatan ilk Osmanlı padişahı

Yıldırım, İstanbul'u dört defa kuşattı

⇒ **1391'de ilk kuşatma** sonrası Haçlılarla, Niğbolu Meydan Muharebesi yapıldı **1396**

Yıldırım'a halife tarafından
"Sultan-ı İklîm-i Rum" unvanı verildi

⇒ **İkinci kuşatma** sonrası Bizansla antlaşma imzaladı / ilk

⇒ **Üçüncü Kuşatmada** öncesi Anadolu Hisari'nin (Güzelce Hisari) yaptırdı

⇒ **Dördüncü Kuşatma** Timur tehlikesi nedeniyle kaldırıldı. Ankara Savaşı yapıldı 1402

NİĞBOLU SAVAŞI (1396)

Nedeni:

- Haçlıların Türkleri Balkanlardan atmak ve Bizans'a yardım etmek.

Sonuçları:

- Macar, Bulgar, Fransız, İngiliz, İskoç, Lehistan, Avusturya, İtalya, İsviçre, Rodos ve Eflaklıların katıldığı bu savaşta Osmanlılar galip geldi.
- Bosna ve Eflak Osmanlılara bağlandı.
- İstanbul'un ikinci kez kuşatılması gerçekleşti (1397).
- Karamanoğulları ile Akçay savaşı yapıldı. (1397)
- Güzelce Hisar (Anadolu Hisarı) yapıldı.

AKINCILAR

Bin atlı akınlarda çocuklar gibi şendik,
Bin atlı o gün dev gibi bir orduyu yendik.
Ak tolgalı beylerbeyi haykırdı: İlerle!
Bir yaz günü geçtik Tuna'dan kabilelerle.

Şimşek gibi, bir semte atıldık yedi koldan,
Şimşek gibi Türk atlarının geçtiği yoldan.
Bir gün dolu dizgin boşanan atlarımızla,
Yerden yedi kat arşa kanatlandık o hızla...

Yahya Kemal BEYATLI

- ☞ **Yahya Kemal Akıncı Şiirini Niğbolu Zaferine ithafen yazmıştı**

- Osmanlı'da *Bizans'la antlaşma imzalayan* ilk padişah **(İkinci kuşatma sonrasında)**

⇒ İstanbul'da bir Türk Mahallesi ve Cami yapılmasını sağladı.

⇒ Bizans Osmanlı üstünlüğünü tanıdı.

1397 AKÇAY SAVAŞI

- Kendisine karşı kurulan ittifaklarda yar alan **KARAMANOĞULLARI** BEYLİĞİNİN topraklarını ele geçirdiği savaşın adıdır.

Ankara Savaşı (1402)

Nedenler:

- Osmanlı Devleti'nin Timur Devleti ile sınır olmaları.
- Timur'un Osmanlı topraklarını ele geçirme isteği

"Timur Altınordu Devletine son vermişti. İran, Irak ve Kuzey Hindistan'ı ele geçirmiş; sıra Osmanlıya gelmişti."

- Timur'un Çin seferine çıkmadan Batı sınırını güven altına almak istemesi.
- Osmanlı hâkimiyetinden kaçan beylerin Timur'u Timur'dan kaçan beylerinde Yıldırım'ı kışkırtmaları

"Karayusuf ve Ahmet Celayir'in Yıldırım'a sığınmaları"

- **Yıldırım'ın Erzincan ve Kemah'ı alması** üzerine ;

Timur'un Sivas'ı yakıp yıkması.

- Timur'un, Yıldırım Beyazıt'ın şehzadelerinden birini yanına istemesi,
- Mektuplarla birbirlerine hakaret etmeleri
- İki hükümdarların da **Türk-İslam dünyasının lideri** olmak istemeleri

Sonuçlar:

- ☐ Yıldırım Beyazıt, Timur'a yenildi, esir düştü, 1 yıl sonrada üzüntüsünden öldü.
- ☐ **Anadolu Türk birliği bozuldu.**
- ☐ **Tekrar beylikler kuruldu.**
"Yavuz dönemine kadar bu durum sürdü."
- ☐ **Osmanlı Devleti yıkılma tehlikesi geçirdi.**
(Kösedağ Savaşı'nın sonuçları ile benzerlik vardır).
- ☐ **Yıldırım'ın oğulları arasında taht kavgaları başladı.**
- ☐ **Osmanlı Devleti Fetret Devrine girdi.**
"Bu dönem 13 yıl sürdü."
- ☐ **Osmanlıların Balkanlardaki ilerlemeleri durdu.**
- ☐ **İstanbul'un alınışı gecikti.**

Ankara Savaşı sonrasında Osmanlı Devleti'nin Sınırları

Balkanlarda:

- ✓ Osmanlı adaleti ve hoşgörüsü
- ✓ Tımar sisteminin olumlu etkisi
- ✓ İskân siyasetinin etkisi
- ✓ Balkanlarda birlik olmaması

Osmanlı yönetimine karşı hareketleri önledi.

Fetret Dönemi (1402-1413)

- ☐ Yıldırım Beyazıt'ın Timur'a yenilmesinden, Çelebi Mehmed'in hükümdar olmasına kadar geçen döneme Fetret (Kargaşa) devri denilir.

Bu dönemde Yıldırım Beyazıt'ın dört oğlu

- ⇒ **Süleyman Çelebi, Rumeli'de**
- ⇒ **İsa Çelebi, Balıkesir'de**
- ⇒ **Musa Çelebi, Bursa'da**
- ⇒ **Çelebi Mehmet ise Amasya'da**
Padişahlıklarını ilan ettiler.

- ☐ Kardeşleri ile mücadele sonunda Çelebi Mehmet Osmanlı tahtına tek başına oturdu.

- ✓ Fetret Devrinde **Musa Çelebi** İstanbul'u kuşatmıştır.

**I. Mehmet (Çelebi) Dönemi
(1413-1421)**

Çelebi Sultan Mehmed
(1413 - 1421)

Babası : Yıldırım Bayezid
Annesi : Devlet Hatun
Doğumu : 1389 (Edirne)
Vefatı : 1421 (Edirne)
Saltanatı : 8 Yıl

- ☐ Anadolu'da Devşirme Sistemini uygulayan ilk padişah I.Mehmet'tir.

- ✓ Rumeli'de ve - ilk - uygulayan **I.MURAT**'tir.
- ✓ Kanunlaştıran **II.MURAT**'tir
- ✓ Fetret döneminde pençik sistemi yetersiz kaldığı için Anadolu'da Devşirme sistemi daha genel uygulandı.

- Balkanlarda barışçı bir siyaset izledi.
- Saruhanoğullarını aldı, Menteşeoğullarını Osmanlıya bağladı

✓ Devletin **ikinci kurucusu** kabul edilir.

- İlk kez** Venedik'le savaşıldı / **1416 – Çalı Bey**

✓ Yenildik ancak Çanakkale ablukası kaldırıldı

- 1420 Şeyh Bedrettin İsyanı / Antalya, Burdur, Keçiborlu dolaylarında çıktı.

✓ Osmanlıdaki **ilk dini / siyasi** ayaklanma
Ayrıca;

✓ İzmir'de **Börklüce Mustafa**;

✓ Manisa'da **Torlak Kemal** ayaklanmaları çıktı

- Düzmece Mustafa** olayı çıktı

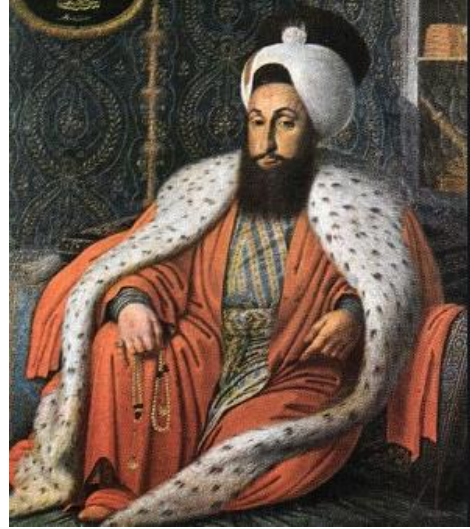
✓ Timur'un esir olarak götürdüğü ve sonradan ortaya çıkan Düzmece Mustafa'nın isyanıdır.

✓ Mustafa'nın gerçek mi yoksa düzmece mi anlaşılamadığından "Düzmece Mustafa" diye anılmıştır.

Herkes tarih yapabilir ancak sadece büyük bir adam tarih yazabilir.

Oscar Wilde

II. Murad Dönemi (1421-1451)

Sultan II. Murat

- Şiirlerinde mahlası **MURADİ** /istenen, arzu edilen

✓ II. Murat'tan itibaren Osmanlı padişahları şiirlerinde Mahlas kullandılar.

- Osmanlı halkının imar işlerine önem verip pek çok eser bıraktığı için "**Hayır Babası**" diye andığı padişaktır.

✓ II. Abdülhamit ise camiden çok eğitim kurumları açtığı için **MAARRİFPERVER (Eğitimsever)** olarak anılmıştır.

- Osmanlı'da iki defa tahta çıkmıştır.

Osmanlı'da **iki defa tahta çıkan** padişahlar

✓ **II. Murat / II. Mehmet / I. Mustafa**

- Kendi isteği ile **tahttan çekilen** tek padişaktır

- Şehzade Mustafa** isyanını bastırdı. İznik'te yakalattı idam edildi.

- Düzmece Mustafa** Rumeli'de yakalanarak idam edildi.

- ❑ Düzmece Mustafa isyanına destek veren Bizans'ı kuşattı **1442** (Tehdit amaçlı)

Osmanlı'da ***Istanbul'u kuşatan*** padişahlar

⇒ Bayezid / II. Murat / II. Mehmet

Not: Şehzade Musa Çelebi de kuşattı **1412**

Osmanlı'da ***Belgrat'ı kuşatan*** padişahlar

⇒ **II. Murat** / II. Mehmet / I. Süleyman

- ❑ Anadolu'da; Candaroğulları, Hamitoğulları, Menteşeoğulları, Tekeoğulları, Germiyanoğulları, Taceddinoğulları tekrar hâkimiyeti altına aldı.

⇒ **Hamitoğulları:** 80 bin altın karşılığı para yoluyla alındı.

⇒ **Germiyanoğulları:** Oğlu Şehzade Bayezit'i Germiyanoğullarının kızı ile evlendirdi. Kütahya, Tavşanlı, Simav dolayları çeyiz yoluyla alındı.

1444 İZLADİ DERBENT yenilgisi

- ❑ **1444 İzladı Derbent'te** pusuya düşürüldük

Neden: Anadolu'daki iç karışıklıklardan Sırp ve Macarların yararlanmak istemeleri ve Hünyadi Yanoş'un Osmanlı ordusunu Niş'te pusuya düşürmesidir.

Sonuç: Haçlı ittifakına katılan Karamanoğulları Anadolu'da Akşehir ve Beyşehir'i işgal etmeleriyle anlaşma yapıldı.

⇒ **1444 Edirne Segedin Antlaşması** imzalandı.

⇒ **Haçlılarla imzalanan ilk anlaşma**

Önemi:

- ✓ Bu anlaşma **Haçlılarla Balkanlarda Osmanlı Devletinin imzaladığı ilk anlaşmadır.**
- ✓ Türk ilerleyişi Balkanlarda geçici bir süre durmuştur.
- ✓ Segedin Anlaşması sonunda **II. Murat tahtı On iki yaşındaki oğlu II. Mehmet'e bırakır.**
- ✓ Haçlılar bunun üzerine anlaşmayı bozar.
- ✓ **Geçersiz bir antlaşmadır.**

Osmanlı'da Geçersiz olan Antlaşmalar

- ◆ 1444 Edirne Segedin Antlaşması (**Haçlılarla**)
- ◆ 1732 Ahmet Paşa Antlaşması (**İran'la**)
- ◆ 1878 Ayastefanos Antlaşması (**Rusya ile**)
- ◆ 1920 Sevr Antlaşması (**İtilaf Devletleri ile**)

- ❑ **Enderun Mektepleri** açıldı → **EDİRNE'de**

⇒ Gayr-i Müslim olanlardan memur olması için açıldı

⇒ **Devşirme Sistemi** sistemli hale getirilip **KANUNLAŞTI**

⇒ **II. Mahmut** döneminde kapatıldı.

⇒ Yerine **Mekteb-i Maarifi Adliye** açıldı

Yardım almaya alışan, emir almaya da alışır!

Sultan IV. Murad

Enderun Mektepleri / İç Saray Okulları

- ✓ Kelime anlamı iç saray okullarıdır.
- ✓ Devlet adamı yetiştirmek için küçük yaşlardaki gayri müslim çocuklar, Türk – İslâm geleneklerine göre yetiştirilerek vakti geldiğinde devlet kademelerine yerleştirildi.
- ✓ II.Murat, Enderun Mekteplerini Edirne’de açtırdı.
- ✓ Ancak Oğlu Fatih’in, Devlet adamı olan Türkmen Çandarlı Kara Halil ile yaşadığı sorun sonrası Türkmenleri Devlet yönetiminden uzaklaştırmasıyla, babasının Edirne’de açtırdığı Enderun Mekteplerini kendisinin inşâ ettirdiği Saray-ı Cedid’e (Yeni Saray – Topkapı Sarayı) taşıdı.
- ✓ Böylece Fatih, Türkmenleri devlet yönetiminden uzaklaştırarak Devşirme kökenlileri devlet kademelerine yerleştirdi.

Şahruh Olayı:

- ✓ Timur’un oğlu **Şahruh** Anadolu’da hâkimiyetini sürdürmek için Karamanoğullarını destekledi.
- ✓ II. Murad savaş yapma yerine Şahruh’a bağlılığını bildirdi.

- İlk Şeyhülislam **Molla Fenari’** dir.

⇒ Son şeyhülislam
Medeni Mehmet Nuri Efendi

- Osmanlıdaki ilk yeniçeri isyanı olan **Buçuktepe İsyanı** yaşandı.

⇒ II. Murat tahtı 12 yaşındaki Mehmet’e bırakınca yeniçeriler Edirne’de ayaklandı

⇒ Bu durum **Buçuktepe isyanına** neden oldu.

Varna savaşı 10 Kasım 1444

⇒ II. Mehmet’in Çandarlı’nın ağzından babasını tahta davet ettiği savaştır.

Neden:

- Çocuk yaşta II. Mehmet’in tahta çıkması, Haçlıların harekete geçmesine ve Osmanlıları Balkanlardan atma düşüncesinin canlanmasına neden olur.
- Savaşa Papa teşvikli, Macar-Eflak, Polonya ve Hırvatlardan oluşan Haçlı birliği katılır.

Sonuç:

⇒ II. Mehmet’in tekrar Osmanlı tahtına II. Murat’ı davet etmesi ve haçlıların kesin yenilgi almaları ile savaş sonuçlanır.

II. Kosova Savaşı 1448

Neden:

- Varna yenilgisi üzerine Haçlıların Öç almak gayesi ile yaptıkları savaştır.

Sonuç:

- ⇒ Kosova’da haçlılar bozguna uğradılar.
- ⇒ Balkanlardaki Türk hâkimiyeti kesinleşti.
- ⇒ Balkanların fethi tamamlandı.
- ⇒ Haçlılara karşı **Son savunma savaşıdır.**
- ⇒ 1683 II. Viyana kuşatmasına kadar Türkler Avrupa’ya karşı taarruzda kaldı.
- ⇒ 1683 II. Viyana’dan, 1921 Sakarya Meydan Muharebesine kadar Türkler Avrupa karşısında savunmaya geçti

☞ **Topçu Ocağı** ordu teşkilatı içinde yer aldı.

⇒ Sultan I. Murad devrinde yeniçeri ocağının teşkilinden hemen sonra, acemi ocağından alınan askerlerle ilk olarak **topçu ocağı** kuruldu.

⇒ Topçu ocağının Osmanlı ordu teşkilatı içinde yer alması II. Murad devrinde olmuştur.

**Ey konstantiniye, ya sen beni alırsın,
ya ben seni alırım.**

Fatih Sultan Mehmet

